

- Allison P. D., 1978, Measures of inequality, "American Sociological Review", vol. 43, (6), s. 865-880.
<https://doi.org/10.2307/2094626>
- Anastasi A., Urbina S., 1999, Testy psychologiczne, Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych PTP.
- Angrist J., Lang K., 2002, How important are classroom peer effects? Evidence from Boston's METCO program, National Bureau of Economic Research, www.nber.org/papers.
<https://doi.org/10.3386/w9263>
- Ansalone G., 2001, Schooling, tracking, and inequality, "Journal of Children and Poverty", vol. 7, (1), s. 33-47. <https://doi.org/10.1080/10796120125452>
- Anyon J., 1983, Social class and hidden curriculum of work, [w:] H. Giroux, D. Purpura (red.), The hidden curriculum and moral education, Berkeley: McCutchan.
- Arnot M., David M., Weiner G., 1999, Closing the gender gap. Postwar education and social change, Polity Press.
- Ball S. J., 1994, Education Reform: A Critical and Post-Structural Approach, Buckingham: Open University Press.
- Ball S. J., 1993, Education Markets, Choice and Social Class: The Market as a Class Strategy in the UK and USA, "British Journal of Sociology of Education", vol. 14, (1), s. 3-20.
<https://doi.org/10.1080/0142569930140101>
- Bandura A., 1986, Social foundation of thought and action: A social cognitive theory, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Banfield E. E., 1970, The unheavenly city: The nature and future of our urban crisis, Boston: Little Brown.
- Barnes D., 1988, Nauczyciel i uczniowie. Od porozumiewania się do kształcenia, Warszawa: WSiP.
- Becker H. S., 1963, Outsiders: Studies in the sociology of deviance, Glencoe: Free Press.
- Bell D., 1975, Nadejście społeczeństwa postindustrialnego: próba prognozowania społecznego, Warszawa. Bernstein B., 1971, Class, codes and control. Theoretical studies towards a sociology of language, London: Routledge and Kegan Paul.
- Bernstein B., 1990, Odtwarzanie kultury, Warszawa: PIW.
- Białycki I., Haman J., 2003, Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów OECD/PISA, Wyniki polskie - raport z badań, Fundacja Res Publica: MENiS.
- Białycki I., Siemęńska R., 2007, Wpływ rodziny i grup rówieśniczych na wyniki egzaminów zewnętrznych. Egzamin, Biuletyn Badawczy CKE, 12, s.10-47.
- Blau P. M., Duncan O. C., 1967, The American Occupational Structure, New York: Wiley.
- Borowicz R., 1988, Równość i sprawiedliwość społeczna, Warszawa: PWN.
- Bosetti L., 2004, Determinants of school choice: understanding how parents choose elementary schools in Alberta, "Journal of Education Policy", vol. 19, (4), s. 387-403.
<https://doi.org/10.1080/0268093042000227465>

- Boudon R., 1974, Education, opportunity and social inequality, New York: Wiley.
- Bourdieu P., Passeron J., 1990, Reprodukacja. Elementy teorii systemu nauczania, Warszawa: PWN.
- Bowles S., Gintis H., 1976, Schooling in Capitalist America, London: Routledge and Kegan Paul.
- Bowles, S., Nelson V., 1974, The "inheritance of IQ" and the intergenerational reproduction of economic inequality, "The Review of Economics and Statistics", vol. 56, (1), s. 39-51.
<https://doi.org/10.2307/1927525>
- Brighouse H., 2000, School Choice and Social Justice, New York: Oxford University Press.
- Brighouse H., 2007, Sprawiedliwość, Warszawa: Wydawnictwo Sic.
- Bronfenbrenner U., 1970, Czynniki społeczne w rozwoju osobowości, cz. II, "Psychologia Wychowawcza", t. XIII, 2.
- Brown P., 1994, Education and the ideology of parentocracy, [w:] Halstead (red.), Parental choice and education: principles, policy and practice, London: Kogan Page.
- Bruner J., 2006, Kultura edukacji, Kraków: Universitas.
- Burt C., 1961, Intelligence and social mobility, "British Journal of Statistical Psychology", 14, s. 2-24.
<https://doi.org/10.1111/j.2044-8317.1961.tb00062.x>
- Central Advisory Council for Education (England), 1967, Children and their primary schools: A report (The Plowden Report), London: Her Majesty's Stationary Office.
- Cichomski B., Kozek W., Morawski P., Morawski W., 2001, Sprawiedliwość społeczna. Polska lat dziewięćdziesiątych, Toruń: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Coleman J. S., 1966, Equality of educational opportunity, Washington D.C.: US Office of Education.
- Coleman J. S., 1966a, Equal Schools or Equal Students? The Public Interest. Summer, s. 70-75.
- Conway S., 1997, The reproduction of exclusion and disadvantage: symbolic violence and social class inequalities in "Parental Choice" of secondary education, "Sociological Research Online", vol. 2, (4).
<https://doi.org/10.5153/sro.129>
- Coryton D., 2004, Right to Choose, Educational Journal, 78.
- Czarnobaj L., 1998, Finansowanie placówek oświatowych w Kwidzynie. Doświadczenia i osiągnięcia samorządowe, Maszynopis.
- Daun H., Siminou P., 2005, State, market, and civil forces in the governance of education, "European Education", vol. 37, (1), s. 26-45, <https://doi.org/10.1080/10564934.2005.11042378>
- Diagnoza społeczna 2000, 2000, Rada Monitoringu Społecznego, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, Warszawa.
- Diagnoza społeczna 2003, 2003, Rada Monitoringu Społecznego, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, Warszawa.
- Diagnoza społeczna 2005, 2005, Rada Monitoringu Społecznego, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, Warszawa.

- Dolata R., 1992, Skład społeczny zbiorowości szkolnych a struktury atrakcyjności interpersonalnej, "Studia Socjologiczne", 1-2.
- Dolata R., 2001, Reforma wewnętrznego oceniania osiągnięć w szkole podstawowej, [w:] K. Konarzewski (red.), Szkolnictwo w pierwszym roku reformy systemu oświaty, Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Spraw Publicznych.
- Dolata R., 2002, Procedury rekrutacji i dzielenia uczniów na oddziały w gimnazjach - próba oceny z perspektywy nierówności społecznych w edukacji, [w:] Zmiany w systemie oświaty. Wyniki badań empirycznych, Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.
- Dolata R., 2003, Inequalities of civic education outcomes: comparative perspective, "Kwartalnik Pedagogiczny", 1-2.
- Dolata R., 2006, Edukacyjna wartość dodana w komunikowaniu wyników egzaminów zewnętrznych. Egzamin, Biuletyn Badawczy CKE, 8, s. 9-20.
- Dolata R., 2006, Efektywność nauczania w gimnazjach miasta X. Analiza edukacyjnej wartości dodanej. Egzamin, "Biuletyn Badawczy CKE", 8, s. 28-37.
- Dolata R., Putkiewicz E., Wiłkomirska A., 2004, Reforma egzaminu maturalnego - oceny i rekomendacje, Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.
- Dolata R., Konarzewski K., Putkiewicz E., 2003, Rekomendacje dla polityki oświatowej po trzech latach reformy szkolnictwa, "Analizy i Opinie 5" (1/2003), Instytut Spraw Publicznych.
- Dolata R., Koseła K., Wiłkomirska A., Zielińska A., 2004, Młodzi obywatele. Wyniki międzynarodowych badań młodzieży, Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
- Dolata R., Murawska B., 1996, Cechy nauczyciela i środowiska szkolnego a nasilenie dyskryminacji uczniów ze względu na płeć i pochodzenie społeczne, "Kwartalnik Pedagogiczny", 2.
- Dolata R., Murawska B., Putkiewicz E., 2001, Monitorowanie osiągnięć szkolnych jako metoda wspierania lokalnego środowiska edukacyjnego, Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak.
- Dolata R., Murawska B., Putkiewicz E., Żytko M., 1995, Efektywność edukacji początkowej: osiągnięcia szkolne i ich środowiskowe różnicowanie, Instytut Badań Edukacyjnych.
- Dolata R., Murawska B., Putkiewicz E., Żytko M., 1997, Monitorowanie osiągnięć szkolnych jako metoda doskonalenia edukacji. Zarys metody oraz przykłady zastosowań w edukacji początkowej, Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak.
- Domański H., 2000, Hierarchie i bariery społeczne w latach dziewięćdziesiątych, Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.
- Domański H., 2007a, Struktura społeczna, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Domański H., Przybysz D., 2007, Homogamia małżeńska a hierarchie społeczne, Warszawa: Wydawnictwo IFiS PAN.
- Domosławski A., 2007, Rewolta pingwinów, "Gazeta Wyborcza", 15-16 września.
- Doosje B., Spears R., Ellemers N., Koomen W., 1999, Perceived group variability in intergroup relations: The distinctive role of social identity, "European Review of Social Psychology", vol. 10, s. 41-74. <https://doi.org/10.1080/14792779943000017>

Douglas J., W. B., 1964, The home and the school, MacGibbon and Kee.

Dreeben R., Barr R., 1988, Classroom composition and the design of instruction, "Sociology of Education", 61, s. 129-142. <https://doi.org/10.2307/2112622>

Edwards T., Whitty G., 1990, Urban education after the Reform Act, paper presented at the British Educational Research Association Annual Conference, Roehampton Institute of Higher Education (September 1990)

Egzamin maturalny 2006, 2006, Warszawa: Centralna Komisja Egzaminacyjna.

Ehrenberg R. G., Brewek D. J., Gamoran A., Willms J. D., 2001, Class size and student achievement, "Psychological Science in the Public Interest", vol. 2, (1), s.1-30. <https://doi.org/10.1111/1529-1006.003>

Evans L., 1998, Teacher morale, job satisfaction, and motivation, London: Paul Chapman Publishing Ltd. Eysenck H., Eysenck M., 1998, Podpatrywanie umysłu, Gdańsk: GWP.

Fatyga B., Tyszkiewicz A., Zieliński P., 2001, Skala i powody wypadania uczniów z systemu edukacji w Polsce, Raport z badań odpadu szkolnego na terenie 32 gmin, Warszawa: ISP.

Federowicz M., 2006, Dylematy rozwoju powszechnej oświaty, [w:] S. Golinowska, M. Boni (red.), Nowe dylematy polityki społecznej, Warszawa: Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych.

Feinberg W., Soltis J. F., 2000, Szkoła i społeczeństwo, Warszawa: WSiP.

Fontana D., 1998, "Psychologia dla nauczycieli", Poznań: Zys i S-ka.

Friedman M., 1955, The Role of Government in Education, [w:] R. A. Sollo (red.), Economics and the Public Interest, New Brunswick: Rutgers University Press.

Frydrychowicz A., Koźniewska E., Matuszewski A., Zwierzyńska E., 2006, Skala Gotowości Szkolnej, Warszawa: Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej.

Fuchs D., Fuchs L. S., Mathes P. G., Simmons D. C., 1997, Peer-assisted learning strategies: Making classrooms more responsive to diversity, "American Educational Research Journal", 34, s. 174-206. <https://doi.org/10.3102/00028312034001174>

Gardner H., 1983, Frames of mind: The theory of multiple intelligence, New York: Basic Books.

Garner C. L., Raudebbush S. W., 1991, Neighborhood effects on educational attainment: a multilevel analysis, "Sociology of Education", vol. 64, (4), 251-263. <https://doi.org/10.2307/2112706>

Gewirtz S., Ball S., Bowe R., 1995, Markets, Choice and Equity in Education. Buckingham, Open University Press.

Gill B. P., Timpane P., Ross K. E., Brewer D. J., 2001, Rhetoric versus reality: What we know and what we need know about vouchers and charter schools, Santa Monika: RAND Distribution Services.

Gilly M., 1987, Nauczyciel-uczeń. Role instytucjonalne a reprezentacje, Warszawa: PWN.

Goldstein H., Noden P., 2003, Modeling social segregation, Oxford Review of Education, vol. 29, (2), s. 225-237. <https://doi.org/10.1080/0305498032000080693>

Goleman D., 1997, Inteligencja emocjonalna, Poznań: Media Rodzina.

- Gorard S., 1997, Market forces, choice and diversity in education: the early impact, "Sociological Research Online", vol. 2, (3). <https://doi.org/10.5153/sro.111>
- Gorard S., Fitz J., 2000, Markets and stratification: a view from England and Wales, "Educational Policy", vol. 14, (3), s. 405-428. <https://doi.org/10.1177/0895904800014003004>
- Gorard S., Smith E., 2004, An international comparison of equity in education systems, "Comparative Education", vol. 40, (1), s. 15-28. <https://doi.org/10.1080/0305006042000184863>
- Gorard S., Taylor Ch., Fitz J., 2002, Does school choice lead to 'spirale of decline'? "Journal of Educational Policy", vol. 17, (3), s. 367-384. <https://doi.org/10.1080/02680930210127612>
- Gould S. J., 1981, The mismeasure of Man, New York: Norton.
- Gould S. J., 1994, Curveball, The New Yorker, November 28, s. 139-149.
- Granell R., 2002, Education vouchers in Spain: The Valencian experience, "Education Economics", vol. 10, (2), s. 119-132. <https://doi.org/10.1080/09645290210126878>
- Graves J. L., Johnson A., 1995, The pseudoscience of psychometry and The Bell Curve, "Journal of Negro Education", vol. 64, (3), s. 277-294. <https://doi.org/10.2307/2967209>
- Green D. R., 1974, Psychologia w szkole, Warszawa: PWN.
- Hallinan M. T., 2000, Handbook of the sociology of education, New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- Halsey A. H., 1958, Genetics, social structure and intelligence, "British Journal of Sociology", 9, s. 15-28. <https://doi.org/10.2307/587619>
- Hanushek E., 2006a, School Resources, [w:] E. A. Hanushek, F. Welch (red.), Handbook of Economics of Education. Amsterdam, Elsevier.
- Hanushek E. A., 1986, The economics of schooling: production and efficiency in public schools, "Journal of Economic Literature", vol. 24, s. 1141-1177.
- Hanushek E. A., 1997, Assessing the effects of school resources on student performance: an update, "Education Evaluation and Policy Analysis", vol. 19, s. 141-164. <https://doi.org/10.3102/01623737019002141>
- Hanushek E. A., Wössmann L., 2006, Does Educational Tracking Affect Performance and Inequality? Difference-in-Differences Evidence Across Countries, "Economic Journal. Royal Economic Society", vol. 116, (510), s. C63-C76. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2006.01076.x>
- Harker R., Tymms P., 2004, The effects of student composition on school outcomes, "School Effectiveness and School Improvement", vol. 15, (2), s.177-199. <https://doi.org/10.1076/sesi.15.2.177.30432>
- Harris J. R., 2000, Geny czy wychowanie? Co wyrośnie z naszych dzieci i dlaczego, Warszawa: Jacek Santorski & Co Wydawnictwo.
- Herczyński J., Herbst M., 2002, Pierwsza odsłona, Warszawa: Fundacja Klub Obywatelski.
- Herrnstein R., 1971, I.Q. The Atlantic Monthly, September, s. 43-64.

Herrnstein R. J., Murray, 1994, *The Bell Curve: Intelligence and class structure in American life*, New York: Free Press.

Heuvel-Panhuizen van den M., 1996, *Assessment and realistic mathematics education*, Utrecht: Proefschrift Universiteit.

Hirschman, A., 1979, *Exit, Voice, and Loyalty: Responses to Decline in Firms, Organizations, and States*, Cambridge: Harvard University Press.

Hoxby C.M., 2000, *Peer Effects in The Classroom: Learning From Gender and Race Variation*, NBER Working Paper 7867. <https://doi.org/10.3386/w7867>

Human Development Report, 2001, UNDP.

Human Development Report, 2004, UNDP.

Human Development Report, 2005, UNDP.

Jakubowski M., 2007, *Metody szacowania edukacyjnej wartości dodanej*. Egzamin, "Biuletyn Badawczy CKE", 14, s. 7-20.

Jakubowski M., 2007a, *Analiza metod szacowania edukacyjnej wartości dodanej dla gimnazjów*. Egzamin, "Biuletyn Badawczy CKE", 14, s. 21-49.

Jakubowski M., 2007b, *Analiza zmienności w czasie wskaźników edukacyjnej wartości dodanej*. Egzamin, "Biuletyn Badawczy CKE", 14, s. 83-99.

Jakubowski M., 2007c, *Effects of Tracking on Achievement Growth*, Maszynopis.

Jakubowski M., 2007d, *Wpływ czynników ekonomicznych na wyniki egzaminów zewnętrznych*. Egzamin, "Biuletyn Badawczy", 11, Warszawa: CKE.

Jakubowski M., 2007e, *Czy warto wydawać na gimnazja?* Niepublikowany maszynopis.

Jakubowski M., Sakowski P., 2005, *Quasi-Experimental Estimates of Class Size Effect in Primary Schools in Poland*, Wersja robocza dostępna na: www.wne.uw.edu.pl/mjakubowski w zakładce Publikacje. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1020687>

Jargowsky P. A., 1996, *Take the money and run: Economic segregation in U.S. metropolita areas*, "American Sociological Review", 61, s. 984-998. <https://doi.org/10.2307/2096304>

Jarosz M., 1984, *Nierówności społeczne*, Warszawa: KiW.

Jarosz M., 1985, *Bariery życiowe młodzieży*, Warszawa: PWN.

Jaworowska A., Szustrowa T., 2000, *Test Matrycy Ravena - wersja standard*, Warszawa: PTPTP.

Jencks Ch., 1972, *Inequality. A reassessment of the affect of family and schooling in America*, New York: Basic Books.

Jensen A. R., 1969, *How much can we boost IQ and scholastic achievement?* "Harvard Educational Review", 39, (1), s. 1-123. <https://doi.org/10.17763/haer.39.1.l3u15956627424k7>

Jenses A.R., 1991, *Spearman's r and the problem of educational equality*, "Oxford Review of Education", 17, (2), s. 169-187. <https://doi.org/10.1080/0305498910170205>

- Kamińska K., 2004, Samorządy lokalne wobec wdrażania obowiązku edukacyjnego sześciolatków, Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.
- Karsten S., 2003, Dutch Social Democrats and the struggle for parental choice in education (1890-1940, "History of Education", vol. 32, (4), s. 417-431. <https://doi.org/10.1080/00467600304147>
- Karwowska-Struczyk M., 2000, Nisze ekologiczne a rozwój dziecka, Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Badań Edukacyjnych.
- Kerckhoff A.C., 1995, Institutional arrangements and stratification processes in industrial societies, "Annual Review Sociological", 15, s. 323-347. <https://doi.org/10.1146/annurev.so.21.080195.001543>
- Knowledge and skills for life. First results from the OECD programme for international student assessment, 2001, PISA/OECD.
- Kohlberg L., Mayer R., 1993, Rozwój jako cel wychowania, [w:] Z. Kwieciński, L. Witkowski (red.), Spory o edukację, IBE.
- Kohn M. L., 1996, The Bell Curve from the perspective of research on social structure and personality, "Sociological Forum", vol. 11, (2), s. 396-411. <https://doi.org/10.1007/BF02408375>
- Konarzewski K., 2000, Miejsce testów wyboru w kulturze oświatowej, [w:] B. Niemiecko, J. Mulawa (red.), Diagnostyka edukacyjna. Zadania wyboru wielokrotnego, Wałbrzych: Wydawnictwo IBK.
- Konarzewski K., 1990, Nauczycielskie ideologie oświatowe, "Kwartalnik Pedagogiczny", 3.
- Konarzewski K., 1991, Problemy i schematy. Pierwszy rok nauki szkolnej dziecka, Poznań: Akademos.
- Konarzewski K., 1991a, Uczeń, [w:] K. Konarzewski (red.), Sztuka nauczania. Szkoła, Warszawa: PWN.
- Konarzewski K., 1998, Educational Ideologies of Polish Teachers, "Teachers and Teaching: theory and practice", vol. 4, (2). <https://doi.org/10.1080/1354060980040205>
- Konarzewski K., 2003, Gimnazjum wobec nierówności oświatowych. Nowa Szkoła. Skuteczne zarządzanie w praktyce.
- Konarzewski K., 2004, Kształcenie i wychowanie w szkołach podstawowych i gimnazjach w roku szkolnym 2002/2003, Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.
- Konarzewski K., (2004a), Reforma oświaty. Podstawa programowa i warunki kształcenia, Warszawa, Instytut Spraw Publicznych.
- Konarzewski K. (red.), 2001, Szkolnictwo w pierwszym roku reformy systemu oświaty, Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.
- Koncepcja wyrównywania szans edukacyjnych młodszych dzieci poprzez upowszechnienie wychowywania przedszkolnego i obniżenie wieku obowiązku edukacyjnego do sześciu lat, 2002, Warszawa: Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży (maszynopis).
- Kopik A. (red.), 2007, Sześciolatki w Polsce, Kielce: Wydawnictwo Tekst.
- Korporowicz L. (red.), 1997, Ewaluacja w edukacji, Warszawa: Oficyna Naukowa.
- Kowalak T., 1998, Marginalność i marginalizacja społeczna, Warszawa: Dom Wydawniczy Elipsa.
- Kozakiewicz M., 1973, Bariery awansu przez wykształcenie, Warszawa: IW CRZZ.

- Kozol J., 1991, *Savage inequalities*, New York: Crown.
- Kruszewski K., 1987, *Zrozumieć szkołę*, Warszawa: MAW.
- Kwieciński Z., 2002a, *Nieuniknione? Funkcje alfabetyzacji w dorosłości*, Toruń-Olsztyn: Wydawnictwo UMK.
- Kwieciński Z., 1972, *Funkcjonowanie szkoły w środowisku wiejskim*, Warszawa.
- Kwieciński Z., 1980, *Drogi szkolne młodzieży a środowisko*, Warszawa: WSiP.
- Kwieciński Z., 1995, *Dynamika funkcjonowania szkoły*, Toruń: UMK.
- Kwieciński Z., 2002, *Wykluczenie*, Toruń: UMK.
- Ladd H. F., 2002, School vouchers: a critical view, "Journal of Economic Perspective", vol. 16, (4), s. 3-25. <https://doi.org/10.1257/089533002320950957>
- Learning for Tomorrow's World - First Results from PISA 2003, 2004, PISA/OECD.
- Lee M., 2005, *Micro-Econometrics for Policy, Program and Treatment Effects*, Series: "Advanced Texts in Econometrics", Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/0199267693.001.0001>
- Levacic R., Vignoles A., 2002, Researching the links between school resources and student outcomes in the UK: A review of issues and evidence, "Education Economics", vol. 10 (3), s. 313-331. <https://doi.org/10.1080/09645290210127534>
- Levin H. M., 1998, Educational Vouchers: Effectiveness, Choice and Costs, "Journal of Policy Analysis and Management", 17 (3). [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1520-6688\(199822\)17:3<373::AID-PAM1>3.0.CO;2-D](https://doi.org/10.1002/(SICI)1520-6688(199822)17:3<373::AID-PAM1>3.0.CO;2-D)
- Levin H. M., Glass G. V., Meister G. R., 1984, *Cost-effectiveness of four educational interventions*, California: Institute for Research on Educational Finance and Governance, Stanford University.
- Lister R., 2007, *Bieda*, Warszawa: Wydawnictwo Sic!
- Markman J. M., Hanushek E. A., Kain J. F., Rivkin S. G., 2003, Does peer ability affect student achievement? "Journal of Applied Econometrics", vol. 18, (5), s. 527-544. <https://doi.org/10.1002/jae.741>
- Marshall G. (red.), 2005, *Słownik socjologii i nauk społecznych*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Matczak A., Borzym I., 1989, *Poziom rozwoju zdolności umysłowych a funkcjonowanie szkolne uczniów*, [w:] A. Gurycka (red.), *Podmiotowość w wychowawczych doświadczeniach dzieci i młodzieży*, Warszawa: Wydawnictwa UW.
- Mayer S. E., 2002, How economic segregation affects children's educational attainment, "Social Forces", vol. 81, (1), s. 153-177. <https://doi.org/10.1353/sof.2002.0053>
- McCaffrey D. F., Lockwood J. R., Koretz D. M., Hamilton L. S., 2003, Evaluating value-added models for teacher accountability, RAND Education, www.rand.org. <https://doi.org/10.1037/e658712010-001>
- McLaren P., 1992, *Antystruktura oporu*, [w:] Z. Kwieciński (red.), *Nieobecne dyskursy*, Toruń: UMK.

- Mehen H., 1992, Understanding inequality in schools: The contribution of interpretative studies, "Sociology of Education", vol. 65, (1), s. 1-20. <https://doi.org/10.2307/2112689>
- Meighan R., 1993, Socjologia edukacji, Toruń: UMK.
- Moore D., Davenport S., 1990, Choice: the new improved sorting machine, [w:] W. L. Boyd, H. J. Walberg (red.), Choice in Education: potential and problems, Berkeley, CA: McCutchan
- Murawska B., 2003, Social segregation at the start of primary education, "Kwartalnik Pedagogiczny", 1-2.
- Murawska B., 1990, Społeczne wyznaczniki sukcesu szkolnego uczniów klas początkowych, Niepublikowana praca doktorska, Wydział Pedagogiczny UW.
- Murawska B., 2004, Segregacje na progu szkoły, Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Spraw Publicznych.
- Murawska B., 2006, Dzieci z grup edukacyjnego ryzyka, [w:] T. Szlendak (red.), Małe dziecko w Polsce. Raport o sytuacji edukacji elementarnej, Warszawa: Fundacja Rozwoju Dzieci im. Komeńskiego.
- Narodowski M., 2002, Socio-economic segregation in the Argentina education system: school choice without vouchers. Compare, "A Journal of Comparative Education", vol. 32, (2), s. 181-191. <https://doi.org/10.1080/03057920220143165>
- Narodowy Spis Powszechny Ludności, 2002, GUS.
- Nęcka E., 2003, Inteligencja. Geneza, struktura, funkcje. Gdańsk: GWP.
- Noden P., 2002, Education markets and social polarization: back to square one? "Research Papers in Education" vol. 17, (4), s. 409-415. <https://doi.org/10.1080/0267152022000031360>
- Noizet G., Caverni J. P., 1988, Psychologiczne aspekty oceniania osiągnięć szkolnych, Warszawa: PWN.
- Nowak S., 1970, Metodologia badań socjologicznych, Warszawa: PWN.
- Oakes J., Orsmeth T., Bell R., Camp P., 1990, Multiplying inequalities: The effects of race, social class, and tracking on opportunities to learn mathematics and science, Santa Monica, California: RAND Corporation.
- Ogbu J. U., 1993, Differences in cultural frame of reference, "International Journal of Behavioral Development", vol. 16, s. 483-506. <https://doi.org/10.1177/016502549301600307>
- Oplątka I., 2004, The characteristics of the school organization and the constraints on market ideology in education: an institutional view, "Journal of Education Policy", vol. 19, (2), s. 143-161. <https://doi.org/10.1080/0144341042000186318>
- Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2001/02, 2002, Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2002/03, 2003, Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2003/04, 2004, Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2004/05, 2005, Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2005/06, 2006, Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- Parsons T., 1969, Klasa jako system społeczny, [w:] Struktura społeczna a osobowość, Warszawa: PWE.
- Pinker S., 2005, Tabula rasa. Spory o naturę ludzką, Gdańsk: GWP.

- Piowowski R., 2002, Infrastruktura oświaty, [w:] Zmiany w systemie oświaty. Wyniki badań empirycznych, Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.
- Plomin R., DeFries J. C., McClearn G. E., McGuffin P., 2001, Genetyka zachowania, Warszawa: Wydawnictwa Naukowe PWN.
- Pokropek A., 2007, Trafność wskaźnika edukacyjnej wartości dodanej. Egzamin, "Biuletyn Badawczy CKE", 14, s. 100-138.
- Potulicka E., 1996, Nowa prawica a edukacja, Poznań-Toruń: Wydawnictwo Edytor.
- Prawo do nauki, 2002, Warszawa: Raport Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.
- Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów OECD/PISA. Wyniki badania 2003 w Polsce, 2004, Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu.
- Putkiewicz E., Wiłkomirska A., 2004, Szkoły publiczne i niepubliczne. Porównanie środowisk edukacyjnych, Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.
- Putkiewicz E., Zahorska M., 2001, Społeczne nierówności edukacyjne - studium sześciu gmin, Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.
- Putkiewicz E., Żytko M., 2003, Znaczenie edukacji przedszkolnej na podstawie badań i doświadczeń międzynarodowych, [w:] M. Zahorska (red.), Edukacja przedszkolna - szanse i zagrożenia, Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.
- Ranson S., 1997, Rynki czy demokracja dla edukacji, [w:] Z. Kwieciński (red.), Nieobecne dyskursy, cz. V, Toruń: UMK.
- Ranson S., 1990, From 1944 to 1988: education, citizenship and democracy, [w:] M. Flude, M. Hammer (red.), The Education Reform Act 1988: its origins and implications, Lewes: Falmer Press.
- Raport o rozwoju społecznym Polska 1998 - Dostęp do edukacji, 1998, Raport Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP)
- Rasch G., 1980, Probabilistic Models for Some Intelligence and Attainment Test, Chicago and London: The University of Chicago Press.
- Reid J., Forrestal P., Cook J., 1996, Uczenie się w małych grupach w klasie, Warszawa: WSiP.
- Riordan C., 2004, Equality and achievement, Upper Saddle River, Pearson Prentice Hall.
- Roczniki Statystyczne Rzeczypospolitej Polskiej, 1970-2007, Warszawa: Główny Urząd Statystyczny.
- Rosenbaum J. E., 1976, Making inequality: The hidden curriculum of high school tracking, New York: Wiley.
- Rothstein R., 2004, Class and schools. Using social, economic, and educational reform to close the Black-White achievement gap, Washington: Teachers College, Columbia University.
- Rouse C. E., 1998, Schools and student achievement: more evidence from the Milwaukee Parental Choice Program, "Economic Policy Review", vol. 4 (1), s. 16.
- Równość życiowych szans?, 1999, Komunikat z badań, Warszawa: CBOS.
- Sanders W. L., Saxton A., Horn S., 1997, The Tennessee value-added assessment system: A quantitative, outcomes-based approach to educational assessment, [w:] J. Millman (red.), Grading

Teachers, Grading Schools: Is student achievements a valid measure? Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

Sawiński Z., 2008, Zmiany systemowe a nierówności w dostępie do wykształcenia, Niepublikowany maszynopis.

Schagen I., Hutchinson D., 2003, Adding value in educational research - the marriage of data and analytical power, "British Educational Research Journal", vol. 29, (5).

<https://doi.org/10.1080/0141192032000133659>

School factors related to quality and equity, 2005, PISA/OECD.

Seppänen P., 2003, Patterns of "public-school markets" in the Finnish comprehensive school from a comparative perspective, "Journal of Educational Policy", vol. 18, (5), s. 513-531.

<https://doi.org/10.1080/0268093032000124875>

Sidanius J., Pratto F., 1999, Social dominance: An intergroup theory of social hierarchy and oppression, New York: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139175043>

Simmons D. C., Fuchs L. S., Fuchs P., Hodge J.P, 1995, Effects of explicit teaching and peer tutoring on the reading achievement of learning-disabled and low-performing students in regular classrooms, "The Elementary School Journal", 95, s. 387-408. <https://doi.org/10.1086/461851>

Sinclair H., 1990, Learning: the interactive re-creation of knowledge, [w:] A. P. Steffe, T. Wood (red.), Transforming Children's Mathematics Education. Hillsdale, N.J: Lawrence Erlbaum.

Śleszyński P., 2004, Ekonomiczne uwarunkowania wyników sprawdzianów szóstoklasistów i egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonych w latach 2002-2004, Raport dla MENiS.

Sounders L., 1999, A brief history of educational value added: How did we get to where we are? "School Effectiveness and School Improvement", vol. 10, (2), s. 233-256.

<https://doi.org/10.1076/sesi.10.2.233.3507>

Sternberg R. J., Wagner R., 1986, Practical intelligence: Origins of competence in everyday world, New York: Cambridge University Press.

Świerzbowska-Kowalik E., Gulczyńska H., 2000, Dostępność wyższego wykształcenia - materialne i społeczne uwarunkowania, Raport z badania wśród studentów - na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej, Centrum Badań Polityki Naukowej i Szkolnictwa Wyższego UW.

Szkudlarek T., 2006, Ekonomia i społeczne skutki reform oświatowych, Konferencja Diagnostyki Edukacyjnej, Gdańsk: PTDE.

Szlendak T., 2003, Zaniedbana piaskownica, Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Sztompka P., 2002, Socjologia, Kraków: Wydawnictwo Znak.

Szymański M. J., 1988, Procesy selekcyjne w szkolnictwie ogólnokształcącym, Warszawa: PWN.

Szymański M. J., 2000, Studia i szkice z socjologii edukacji, Warszawa: IBE.

Tajfel H., Turner J. C., 1986, The social identity theory of intergroup behavior, [w:] S. Wrochel, W. G. Austin (red.), Psychology of intergroup relations, Chicago: Nelson Hall.

Titkow A. (red.), 2003, Szklany sufi t. Bariery i ograniczenia karier kobiet, Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

- Tittle Ch. R., Rotolo T., 2000, IQ and stratification: An empirical evaluation of Herrnstein and Murray's social change argument, "Social Forces", vol. 79, (1), s. 1-28.
<https://doi.org/10.1093/sf/79.1.1>
- Torney J. W., Oppenheim A. N., Farnen R. F., 1975, Civic education in ten countries: An empirical study, New York: John Wiley and Sons.
- Torney-Purta J. W., Lehmann R., Oswald H., Schulz W., 2001, Citizenship and education in twenty-eight countries, Amsterdam: IEA.
- Turner J. H., 1985, Struktura teorii socjologicznej, Warszawa: PWN.
- United States Commission on Civil Rights. Racial isolation in the public schools, 1967, Washington D. C.: US Government Printing Office.
- Van Laar C., Sidanius J., 2001, Social status and the academic achievement gap: A social dominance perspective, "Social Psychology of Education", vol. 4, (3/4), s. 235-258.
<https://doi.org/10.1023/A:1011302418327>
- Vasta R., Haith M. M., Miller S. A., 1995, Psychologia dziecka, Warszawa: WSiP.
- Warzywoda-Kruszyńska W., 2003, Zjawisko biedy dzieci a zagrożenie wykluczeniem społecznym, Maszynopis.
- Wesołowski W., Słomczyński K. M., 1999, Klasy i warstwy społeczne, [w:] Encyklopedia socjologii, Warszawa: Oficyna Naukowa.
- What schools for the future?, 2001, OECD.
- Whitte J., 1990, Introduction, [w:] W. Clune, J. Whitte (red.), Choice and Control in American Education, vol. 1, The Theory of choice and Control in Education, London: Falmer Press.
- Wieczorkowska G., Siarkiewicz M., 2007, Inteligencja ucznia a wynik egzaminu. Egzamin, "Biuletyn Badawczy", 13, Warszawa: CKE.
- Wieczorkowska-Nejtardt G., 1998, Inteligencja motywacyjna. Mądre strategie wyboru celu i sposobu działania, Warszawa: Wydawnictwa Instytutu Studiów Społecznych.
- Wild P., 2004, Edukacja a rynek, "Społeczeństwo Inwestorów", 6.
- Wilkinson I. A. G., Hattie J. A., Parr J. M., Townsend M. A. R., Fung J., Ussher Ch., Thrupp M., Lauder H., Robinson T., 2000, Influence of peer effects on learning outcomes: A review of the literature, Auckland Uniservices Limited.
- Wiłkomirska A., 2002, Zawodowe i społeczno-polityczne orientacje nauczycieli, Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak.
- Willis P., 1981, Learning: How working class kids get working class jobs, New York: Columbia University Press.
- Willms J., Echols F., 1992, Alert and Inert Clients: The Scottish Experience of Perennial Choice of Schools, "Economics of Education Review", vol. 11, (4), s. 339-350 [https://doi.org/10.1016/0272-7757\(92\)90041-Z](https://doi.org/10.1016/0272-7757(92)90041-Z)
- Woods P., Bagley C., Glatte R., 1988, School choice and competition: markets in the public interest? London and New York: Routledge.

Wydatki rodziców na kształcenie dzieci w wieku szkolnym, 2003, Warszawa: CBOS.

Young M., 1958, The rise of the Meritocracy, London: Thames and Hudson.

Zahorska M., 2005, Szkoła. Między państwem, społeczeństwem a rynkiem, Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak.

Zahorska M. (red.), 2003, Edukacja przedszkolna - szanse i zagrożenia, Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Zahorska M., Żytko M. (red.), 2004, Małe dziecko w systemie opieki społecznej i edukacji, Warszawa: Instytut Spraw Publicznych.

Zimmer R. W., Toma E. F., 2000, Peer effect in private and public schools across countries, "Journal of Policy. Analyses and Management", Winter, s. 75-92. [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1520-6688\(200024\)19:1<75::AID-PAM5>3.0.CO;2-W](https://doi.org/10.1002/(SICI)1520-6688(200024)19:1<75::AID-PAM5>3.0.CO;2-W)